

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXIX-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 1-2/ СІЧЕНЬ 2018 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Художник
Дарія ГУЛАК-КУЛЬЧИЦЬКА

У номері:

- Про творчу долю виняткової людини ▶ стор. 2
- Інтерв'ю з депутатом М.-М. Петрецьким ▶ стор. 3
- Освітні перспективи нашої молоді ▶ стор. 4
- Десятиріччя Яської філії СУР ▶ стор. 5
- Україна і Румунія – про телеканали ▶ стор. 6
- Спільна робоча зустріч у Чернівцях ▶ стор. 7
- Українські обряди в Реметах ▶ стор. 8
- Сігет: Міжнародний фестиваль колядок ▶ стор. 9
- Без рідних звичаїв село вже не село! ▶ стор. 10
- Лист до редакції «Вільного слова» ▶ стор. 11
- Що було б, якби нас не було...? ▶ стор. 12
- Національна нарада наших викладачів ▶ стор. 13
- Свято Миколая в Лужанській школі ▶ стор. 14
- Найцікавіші різдвяні традиції в світі ▶ стор. 15
- 330-річчя від обрання гетьманом І. Мазепи ▶ стор. 16

Іван КОВАЧ

ПРЕДВІЧНИЙ, ЩЕДРИЙ ВЕЧІР-ДЗВІН

Ідуть між люди ті слова –
важкі і тихі та смиренні
в убогих вічних тих дивах,
в яких любов повік святенна.

Веселу світу новину
несуть слова на всі простори,
бо Діва Сина не одну
хатину втішити і збадьорить.

Окови з нас здійняти Він
прийшов Месією Безсмертним, –
Предвічний щедрий вечір-дзвін
у Слові Бога – щиросердний.

Поклін Йому, Творителю вертеп,
рожденному з Пречистої Марії, –
в спасінні воплощенському прищеп
радїє Небо ув даючій мрії.

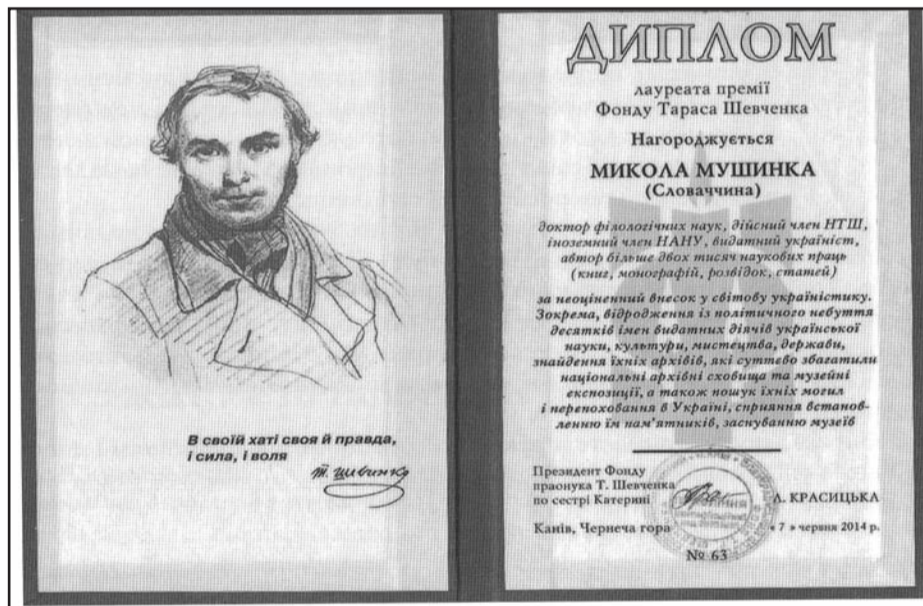
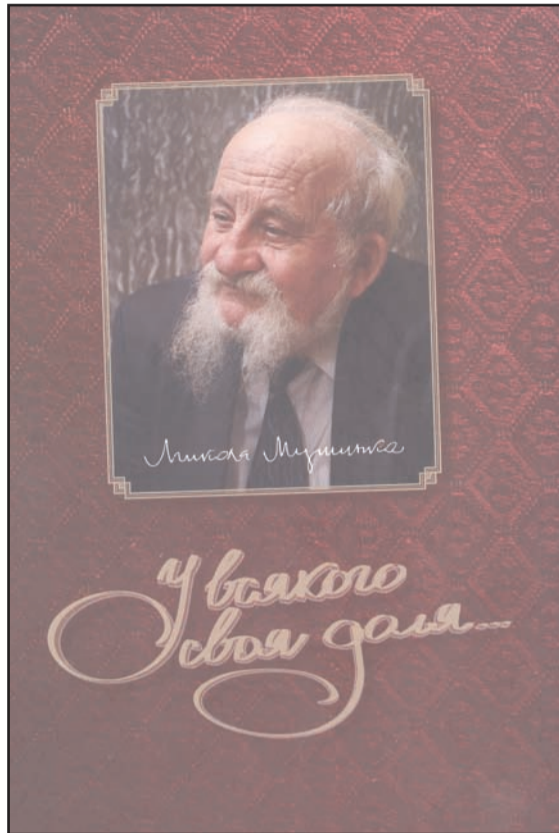
Книга-тезаурус про долю виняткової людини

На обізнання з долею та діяльністю виняткової людини будь-хто може претендувати. Найкраще ж все це знає сама та чи інша людина, адже ж весь її доробок не те, що нею був здійснений, а пережитий, перестражданий. Тому-то добре поступають видатні особистості, які, подібно зразковим господарям-власникам набутого ціложиттєвого «майна», у певний момент свого життєвого і творчого шляху подають однодумцям й одногромадянам своєрідні вичерпні «звіти».

Так поступив, безпомилково можна твердити, відомий серед світового українства видатний словацький україніст, культурно-громадський діяч Микола Мушинка, – доктор філологічних наук, професор, дійсний член НТШ, іноземний член НАН України, автор більше двох тисяч наукових праць (82 книжок, брошур та редактованих ним збірників; 340 наукових розвідок; 1.478 науково-популярних статей та 511 рецензій), він видавши спочатку підсумкову тритомну монографічну працю про свій життєвий шлях і власну діяльність (див.: М.Мушинка, Колеса крутяться... Спогади.– Кн. 1. – Пряшів, 1998; кн. 2. Бібліографія академіка Миколи Мушинки. – 1998; кн. 3. Бібліографія (1998-2013).– Пряшів, 2013), праця, що сьогодні вже стала бібліографічною рідкістю.

Найповніша виданням такого типу є видана з нагоди 80-ліття від дня народження Миколи Мушинки масивна книга «У всякого своя доля...» (398 сторінок), що постала внаслідок кількох десятків зустрічей та розмов з Миколою Мушинкою його давнього друга, українського журналіста, громадського діяча та підприємця Словаччини Ярослава Шуркалі, книга, що появилася 2016 р. (У всякого своя воля... Розмова Ярослава Шуркалі з Миколою Мушинкою, Пряшів, 2016) сприянням Асоціації українців Словаччини, НТШ у Словаччині та Канаді, Центру українського та канадського фольклору Альбертського університету в Едмонтоні.

Заголовок цієї книги – надто вдалий, місткий і промовистий, бо життєва доля Миколи Мушинки вповні своєрідна, виняткова. У своєму вірші Микола Мушинка, яким відкривається дане видання, видатний український поет і громадсько-політичний діяч, народний депутат України (1999-2002), Посол України в Словаччині (1995-1998) та Польщі (1999-2002) Дмитро Павличко визначає Мушинку як «Душу трудну, свободоносну,/ Що Україну підняла/ Понад Карпат незламні кросна,/ Всіх наших міст і волостей/ З'єднала магістралі й тропи...», як «...пряшівського Мойсея,/ Укропу із подихом Європи», із «стіни книжок» якого «Життя і правди глибина/ Там світять з кожної сторінки», оскільки він – «Могутній русин, як Франко,/ Незгасний лемко, як Антонич», «Ходячий київський Майдан,/ Дух українства світового».

Микола Мушинка та Ярослав Шуркала в ресторані, 2015

Винятковість духу світового українства Миколи Мушинки, зокрема його заклопотаність долею України, відзначено врученням йому українських нагород, як ювілейна медаль «200 років з Дня народження Т.Г.Шевченка», якою Микола Мушинка був нагороджений з нагоди цієї знаменної дати, та, зокрема, його нагородження (7 червня 2014 р.) Дипломом лауреата премії Фонду Тараса Шевченка, як відзначається в цьому документі, – «за неоціненний внесок у світову україністику. Зокрема, (за) відродження із політичного небуття десятків імен видатних діячів української науки, культури, мистецтва, держави, знайдення їхніх архівів, які суттєво збагатили національні архівні сховища та музейні експозиції, а також пошук їхніх могил і перепоховання в Україні, сприяння встановленню їм пам'ятників, заснуванню музеїв».

Мозер Міхаель, президент Міжнародної асоціації українців, професор кафедри славістики Віденського університету, Українського вільного університету в Мюнхені та Католицького університету ім. Петра Пазманя в Будапешті, автор вступної статті «Життя, присвячене україністиці», відзначає, що в цій імпозантній, об'ємистій книзі «розмова точиться навколо питання»: «У чому полягає цей цінний внесок Миколи Мушинки в науку України, за який він отримав таку високу нагороду від Фонду Тараса Шевченка?», і, основується на надто багаті фактичними здобутками картину, що постає із розмови Ярослава Шуркалі з 80-літнім ювіляром, підкреслює, що для Миколи Мушинки «історія україністики – одне із центральних зацікавлень, яке завжди було для нього не просто творчим науковим процесом, але й виявом активної громадської діяльності», оскільки таким чином «Микола Мушинка врятував цінні матеріали й цілі архіви», що, безсумнівно, «без непересічних особистих якостей ніяк не зміг би зробити». «Величезна заслуга Миколи Мушинки, – відзначає Міхаель Мозер, – у збереженні і вшануванні

наукової спадщини великих постатей світової україністики». Праці Мушинки, – пише далі Мозер, – «охоплюють ділянки мовознавства, літературознавства, мистецтвознавства, музикознавства, історії України й української діаспори», «наукова та просвітницька діяльність Миколи Мушинки – це україністика в найширшому її розумінні», внаслідок чого, – оцінює автор передмови, – в галузі «багатьох ділянках» україністики «без книжок і статей Миколи Мушинки просто неможливо працювати», отож, підсумовує президент Міжнародної асоціації українців професор Віденського університету Міхаель Мозер, – «можна сміливо стверджувати: україніст, який не знає про Миколу Мушинку – не є зрілим україністом».

(Далі буде)

Іван РЕБОШАПКА

Інтерв'ю з головою СУР, депутатом Миколою М. Петрецьким

Шановний пане депутат, добігає кінця 2017 рік, перший рік Вашої депутатської роботи в Румунському парламенті, де Ви представляєте інтереси української громади, третьої за чисельністю національної меншини в Румунії. Що Вам вдалося зробити за цей час для українців з тих цілей, які Ви поставили перед собою, коли вирішили балотуватися в депутати?

– Як Ви сказали, українці третя меншина в Румунії, тому є багато проблем, багато проблем, які не були вирішені, на жаль, багато років, і як я вже казав у своїх попередніх інтерв'ю, дуже важко зробити за такий короткий час те, що треба було зробити за 10-12 років. І, таким чином, першим ділом, яким я почав займатися після того, як став депутатом, було відвідання наших повітів, повітів, де компактно проживають українці, для того, щоб у першу чергу ознайомитися з проблемами, з якими вони стикаються. Як відомо, є різні проблеми, які можна вирішити в короткій, середній або довгостроковій перспективах. І, таким чином, я склав собі своєрідний порядок денний з проблемами, які можна вирішити скоріше або через кілька років, і визначив, що для нас важливішою проблемою є підручники. Ви знаєте, що українці Румунії в останні 20-30-40 років мали проблеми з цими підручниками, тому першим, над чим я зосередився, було вирішення проблеми підручників. Отже, ми зробили немалий крок для нас, нам вдалося за цей рік, не буду зупинятися на деталях, як і чого ми добивалися, бо час не дозволяє цього, але за один рік ми вже маємо п'ять підручників-посібників для I-V класів, а через два місяці буде готовий підручник для VI-го класу. Це великий крок, оскільки, на жаль, були школи, в яких через відсутність підручників вчителі пропонували закрити українські класи, що означало б кінець нашого майбутнього, бо, як відомо, для будь-якої меншини, будь-якого народу мова - це майбутнє. Саме тому, усвідомлюючи це, значну частину цього року ми зосередили свою увагу на підручниках і на навчанні українською мовою. Треба ще сказати, що вперше в історії Союзу українців Румунії ми організували зустріч з учителями та викладачами української мови з усіх повітів Румунії, щоб почути проблеми, з якими вони стикаються та їхню думку про подальші кроки.

– Ви входите до складу спеціальної делегації Парламенту Румунії з питань ініціювання діалогу з українськими установами для забезпечення захисту прав громадян, які належать до румунської меншини в Україні, створеної після прийняття Верховною Радою нового закону про освіту. Разом зі своїми колегами Ви були в Києві, мали зустріч в Бухаресті з Павлом Клімкіним. Як Ви коментуєте ситуацію, що склалася довкола цього питання?

– Це досить делікатна ситуація, Ви знаєте, що упродовж часу були різні позиції, але для нас є важливим і ми постійно наполягали на збереженні діалогу між нашими державами. На щастя, ми бачимо, що він є, і візит міністра закордонних справ України в Румунію є доказом цього; були позитивні результати. Наскільки мені відомо, наші міністри освіти мали телефонну розмову, також у них буде зустріч, але головне мати цей діалог, а ми робитимемо для цього все від нас залежне.

– В останні роки однією з найбільших проблем української освіти в Румунії було створення сучасних підручників і в цьому питанні вже є позитивні зрушення. А загалом, яким чином СУР, головою якого Ви є, намагається розвивати освіту українською мовою в Румунії?

– Питання підручників було лише частиною тих всіх проблем, з якими стикається українська освіта в Румунії. Тут мова йде не тільки про підручники, а й про вчителів, викладачів, учнів, студентів. Й отже, однією з ініціатив Союзу українців Румунії, яка була започаткована ще минулого року, було підписання угоди між Союзом українців Румунії та Івано-Франківською обласною державною адміністрацією про обмін учителями та щодо проведення курсів підвищення кваліфікації для вчителів української мови, оскільки в Румунії ми їх не можемо проводити і для нас дуже важливо, щоб ці курси були організовані в Україні. Теж цього року, як я вже сказав, вперше в історії Союзу українців Румунії ми провели зустріч всіх вчителів української мови I-VIII-х класів і ліцеїв, викладачів, були навіть присутні наші шкільні інспектори, наші

представники в Міністерстві освіти. На цьому зібранні ми обговорили всі освітні питання з нашими вчителями з усіх куточків Румунії, бо, повторюю, не можна говорити, що проблеми освіти в Марамуреші однакові, скажімо, з проблемами в Тіміському повіті, або в Сучавському. Ні, вони різні, і дуже важливо це враховувати. Ми зробили ряд висновків і вже бачимо перші позитивні кроки щодо підручників. Незабаром між міністерствами освіти Румунії та України буде підписана угода, в яку будуть включені й положення про курси підвищення кваліфікації, обмін учителями, про можливість студентів поступати в українські університети, оскільки для нас це дуже важливо, щоб мати спеціалістів, наприклад, з математики, фізики та інших предметів, з тим, щоб надавати освіту українською мовою в Румунії.

– Румунія виділила в 2017 році понад 7 млн. леїв, тобто більше півтора мільйона євро, на потреби української громади. На що витрачаються ці кошти?

– Як Ви, напевно, знаєте, Союз українців Румунії поділений на 12 філій, далі йдуть місцеві організації й, таким чином, кошти йдуть на проведення культурних заходів, спрямованих на збереження нашої культури, нашої мови, нашої історії, нашої ідентичності. Так само ми маємо в різних повітах більш ніж 20 приміщень, які треба утримувати, також у нас є понад 50 працівників, маємо п'ять редакцій журналів та газет, так само видаємо щорічно приблизно 20 книжок, що також не мало. Кількість культурних подій зростає, наприклад, від 80 у 2015 році до 253 зараз. Також ми почали проводити спільні події з Міністерством освіти, Шкільними інспекторатами, школами та українськими церквами з метою заохочення і підтримки освіти, культури та релігії українською мовою.

– Під час новорічних та різдвяних свят СУР зазвичай має цікаву та насичену подіями програму. Які заходи пройдуть на цей раз?

– На цей місяць у нас заплановано проведення 21 культурної події у всіх повітах компактного проживання українців Румунії, але найважливішими з них є заходи, організовані у всіх школах, де вивчається українська мова, і де діти, які вивчають українську мову, отримують чималі подарунки від Союзу українців Румунії. Ми говоримо про 8000 дітей, які впродовж грудня організують культурні заходи, на яких представляють українські колядки. Таким чином, ми намагаємося їх підтримати різноманітними подарунками за їх зусилля з вивчення української мови, бо треба підкреслити, що вони повинні вчитися більше ніж, скажімо, румуни, точніше, на чотири години більше тільки для того, щоб вчити свою українську мову. Так само ми організуємо фестивалі колядок у всіх повітах, але найголовнішим з них є Фестиваль колядок, який організовується в місті Сігету-Марамуреші, котрий цього разу відзначить 25 років від його заснування. Це вже дуже важлива для нас подія і хочу сказати, що ці фестивалі вже вийшли на міжнародний рівень і це нас дуже радує.

– Дякую, пане Миколо Мирославе, і бажаю успіхів у Вашій нелегкій роботі на благо української громади Румунії!

– І я дякую Вам й того ж самого бажаю!

Інтерв'ю провів
Василь КАПТАРУ

Освітні і виховні перспективи української молоді в Румунії

Освітні перспективи – це те, що передбачається, плани на майбутнє, панорама, що відкривається в зв'язку із засвоєнням, і володінням українською молоддю знаннями одержаними в процесі систематичного навчання від початкових класів до середніх і вищих навчально-виховних закладів. Наголошу відразу, що в цілому навчально-виховному процесі головну роль і першорядне місце займає початкова школа на рідній мові, бо «єдність людина-мова-мислення-реальність» лежить в основі духовно-національного запасу, який, немов енергетичне поле, охоплює народ у просторі та часі.

Мова – макрообраз дійсності у свідомості народу, що сполучає якимось дивом матеріальне та ідеальне, об'єктивне і суб'єктивне. «Вічним двигуном» мовного феномена є пізнавальний потяг, що виявляється у невпинному проникненні в дійсність у щоденному її осяганні. Саме в процесі мовотворення здійснюється синтез біологічного, етнічного, психологічного: реалії навколишньої дійсності проектується на канву ідеального. Мова сполучає природне середовище нації і спосіб відображення його у свідомості народу. У період раннього дитинства, до 7-8 років і пізніше, у роки отрочства, від 7-8 до 10-11 років, коли продовжується становлення розуму, почуттів і волі, дуже важливо, щоб дитина відчула красу рідної мови, захоплювалась нею, бо це період формування «мовної особистості».

Для задоволення освітніх потреб національних меншин у нашій державі було створено відповідне число навчальних закладів (стосується і української меншини) з румунською мовою викладання в загальноосвітніх школах, в яких українська мова, як рідна мова, викладається як предмет, крім кількох класів в початкових школах і дитячих садочках, де проживають компактно українці, а також в єдиному укра-

їнському педагогічному ліцеї імені Тараса Шевченка в Сігеті, де весь навчально-виховний процес ведеться на українській мові. Слід уточнити, що рідна мова є обов'язковим компонентом базового змісту освіти національних меншин у Румунії, окремим навчальним предметом. Згідно із Законом Н-р 1 про освіту від 10 січня 2011 р. в усіх навчальних загальноосвітніх закладах музика, фізкультура та релігія (український православний культ) викладаються на українській мові.

В нашій країні існують дві форми навчання, які можуть обрати діти, що належать до української громади: або навчання всіх предметів на українській мові, або навчання української мови, як предмету, як рідної мови. Людина за бажанням може вибрати собі рідну мову, національність? Це наруга над самою природною сутністю людини, тому що вони в кожній людині одні, єдині, незамінимі. І коли ми, починаючи з ясельного віку, дитячих садків натаскуємо інтелект дитини двома мовами, які вважаємо однаково рідними, психіка переважної більшості дітей не може цього витримати, відбувається глибокий конфлікт на психологічному рівні, внаслідок якого мовний розвиток дитини загальмовується: виростають напівмовні індивідууми, які не вміють самовиразити себе через слово, розладувати свої стресові емоційні стани, якими їх постійно екзаменує життя через потік мовних вимог. Та послухайте, як говорять по-румунськи, чи по-українськи деякі випускники ліцеїв, восьмирічних шкіл, між котрими є і такі, що не знають українського алфавіту, а пишуть латинськими буквами, діалектально, не по-українськи, літературною мовою.

(Далі буде)

Михайло КРАМАР,
професор д-р Клужького університету ім. Бабеша-Бойоя

ВІД КОЛЯДИ – ДО МАЛАНКУВАННЯ

Рік за роком звичаї пропадають, і все таки... В громаді Дарманешти (Сучавський повіт) малюки уже багато років не колядують по-українськи. Чому? Українські колядки довгі, так що малюкам приходилося чекати довгий час у госпо-

даря під вікном. На румунській мові колядки коротенькі, наприклад, «Trei păstori se întâlnią», тут лише кілька слів, а гроші приходять легенько, швиденько...

Але, ось, старше покоління повертається до наших стародавніх щедрівок: «Гой, у лісі під дубиною», «Мала мати одну дочку», «Гой попід лужок», «По Львові ходив», «Гой у цего пана» і багато інших.

На зимових святах навіть у церкві села Марицея (Дарманешти) заколядували по-українськи...

Але гейкати по-українськи ще мало хто знає... Все таки, у Данилі (Дарманешти) ще ходять із маланками, маланкують.

Подаю «Маланкування» в Данилі:

*Ой учора, позавчора
Наша Маланочка тай ходила,
Усі сніги тай збудила.
Наша Маланочка качурики пасла.
Заки вона тай напасла,
У світах зирничка згасла.
Заки вона їх напоїла,
Сім пар чобіт розкроїла.
Заки вона тай загнала,
Сім пар чобіт розтоптала.
Наша Маланочка в Ністрі була,
Тай Ністрову воду пила.
На камені ноги мила,
Тонкий фартух намочила.
Повіяв вітер, як даптак,
Вийшов фартух, як мак-мак.
Повіяв вітер, як за злото,
Вийшов фартух, як болото.
Повіяв вітер, як з болота,
Вийшов фартух, як золото.
Васильчику, чінчику,
Посію в городчику.
Буду тебе шанувати,
Три рази на день поливати.
А у неділю рано
Буду тебе промикати,
Косу-росу підтинати.
Васильчику, чінчику,
Покладемо у кишеню,
Дайте нам грошей повну жменю!*

На щастя й здоров'я!

Микола КУРИЛЮК

ДЕСЯТИРІЧЧЯ ЯСЬКОЇ ФІЛІЇ СУР

10 грудня ц.р. відзначалася головна дата в існуванні Яської філії СУР, а саме – її створення. А тому що 9 грудня в Ясах відбулося засідання Президії СУР, то всі члени Президії були запрошені на відзначення цієї події.

На засіданні Президії обговорювалися буденні питання, які назбираються протягом місяця, а саме: фінансові питання з філії, реферати, заходи, які мають відбуватися, різні питання, що постають у діяльності філій та які голови філій приносять до відома керівному органу СУР, причому пан депутат Микола-Мирошлав Петрецький представляє кожного разу свою діяльність за пройдений час.

Так, 10 грудня в залі яського «Клубу лікарів» відбулася урочиста подія.

Гості і запрошені були вражені гостинністю, гарним прикрашеним залом, в якому були вітрини із фотокартками з діяльності Яської філії від заснування і до теперішнього часу.

Перед запрошеними і членами Філії виступали:

– пан Віктор Григорчук, голова філії, який привітав присутніх, повідомив про мету зібрання, про те, як заснувалася філія і як збільшилося число членів і прихильників, про успіхи філії.

Далі виступали:

– пан депутат Микола-Мирошлав Петрецький, який привітав присутніх, побажав їм успіхів у роботі, здоров'я, нагородив активних діячів філії ювілейними грамотами. Пан мер міста Чернівці Олексій Павлович Каспрук не приїхав з порожніми руками, а подарував книги для бібліотеки філії, а представник місцевої влади оцінив діяльність філії та співпрацю, як і директор коледжу, з яким філія активно співпрацює.

Всі виступаючі оцінили діяльність філії, її керівників, побажали їм успіхів у роботі.

Далі перед присутніми виступили запрошені вокальні гурти: тріо «Вікторія» із Чернівців, які зачарували всіх своїми прекрасними українськими піснями, гурт «Червона калина», соліст Мирослав Петрецький, який зачарував усіх своїм виступом, а також ансамбль місцевого коледжу.

Свято вдалося, гарно і вдало організоване, всі запрошені були приємно вражені. Бажаємо керівництву філії здоров'я, натхнення і успіхів його складу у подальшій праці на благо українства.

Анна САМБОР

«ДЕНЬ УКРАЇНЦІВ» У БАНАТСЬКОМУ СЕЛІ КРИЧОВО

Тіміська повітова організація СУР кожного року організовує в селах різні зустрічі з метою з'єднати всіх тих, котрі люблять рідну українську пісню, рідну українську мову. Таким чином, 19-го листопада 2017 р. українці села Кричово відсвяткували такий день з допомогою центрального проводу і місцевої організації СУР, голова якої Михайло Шпілка.

Всі знаємо, що українська народна пісня зворушує нашу душу. На жаль, у селі Кричово залишилась мала частина українців, молодь відійшла, шукаючи кращого життя де-небудь.

Відкрив свято голова СУР Філії Тіміш п. Ю. Глеба, привітав усіх присутніх, артистичні колективи та сказав, що з боку примарії присутні два радники від українців та один з боку румунів.

Подія відбулася в місцевому будинку культури, а ведучою програми була молода представниця Ніколета Грінь. Всі учасники, які виступали на сцені, постаралися представити програму на деякому рівні. Виступали: Гурт учнів із школи Бетгаузен, які вивчають тут українську мову, учениці дуже гарно читали вірші Т. Шевченка та інших поетів. Потім виступала вокальна група села Петроаса Маре, слідувала група молодих українців села Драгомірешти в гарних українських костюмах, яка проспівала українські пісні, потім – фольклорна група села Шука, яка своїми веселими і жартівливими піснями розвеселила публіку. І так молоді дівчата і хлопці заслужили гучні оплески.

Слідували молоді «Барвінки» з Корнуцелу, Караш-Северінський повіт; керівник – голова місцевої організації СУР п. вихователька Симона Свистак. Хор з Лугожеу «Шовкова трава» (лише частина з членів хору) проспівав ряд українських пісень. Далі – гурт «Реметянка» з Малих Реміт п. Тіміш. Відома сім'я

«Тріо-Грінь» з гарним репертуаром зачарувала піснями та коломийками всіх присутніх, а п. Михайло Штеляк на сопілці майстерно виконав давні пісні і коломийки з Марамурешу.

На закінченні голова філії СУР п. Юра Глеба висловив подяку організаторам, які потрудилися, щоб усім було приємно й радісно, всім колективам і присутнім, а потім звернувся до Ніколетти

Грінь, талановитої співачки, яка обіцяє світлу майбутність у музиці, подарував їй грамоту з боку Тіміської організації СУР за її успішний виступ на Міжнародному фестивалі «Доля» в Києві, де вона завоювала серед учасників 3-тє місце. Українці с. Кричово продовжували співати і за спільним веселим, дружнім столом, за яким стрінулися як рідні, так і добрі знайомі.

Анна БЕРЕГІЙ

УКРІНФОРМ**Україна і Румунія хочуть запустити національні телеканали на території обох країн**

Посол України в Румунії Олександр Баньков обговорив із членом Комісії Сенату Румунії з питань зовнішньої політики Раду Міхаїлом шляхи імплементації Закону України «Про освіту» та започаткування мовлення національних телеканалів на території обох країн.

Про це повідомляє прес-служба МЗС з посиланням на Посольство України в Румунії.

«У ході зустрічі проведено обговорення питань щодо співробітництва України та Румунії в рамках імплементації Закону України «Про освіту», а також реалізації проектів, спрямованих на зміцнення зв'язків між українським та румунським суспільствами та посилення згуртованості двох громад в Україні та Румунії», - йдеться у повідомленні.

У посольстві поінформували, що в цьому контексті сторони обговорили аспекти щодо започаткування мовлення на території України та Румунії румунського та українського каналів телебачення на національному рівні.

Окрім того, український дипломат та румунський сенатор торкнулися питань відкриття пунктів пропуску через українсько-румунський державний кордон «Красноільськ – Вікову-де-Сус» та «Дяківці - Раковець», необхідності активізації співробітництва між сторонами у сфері освіти, розробки спільних програм з підтримки малого бізнесу в українському та румунському прикордонні та відповідних транскордонних проектів.

ЗДОРОВИМО ВАС І БАЖАЄМО УСПІШНОГО 2018 р.!

♦ **Федора СОПКА** (1 січня 1942 р.) – уродженця Банату, випускника Сігетського українського ліцею та Бухарестського університету; працював викладачем російської мови в м. Бая Маре, довгі роки був головою Баямарської організації СУР та деякий час редактором у газеті «Curierul ucraïnean». Багато здоров'я!

♦ **Євсебія ФРАСИНЮКА** (1 січня 1947 р.) – уродженця Буковинського краю, випускника Серетського українського ліцею та Яського університету. Після закінчення університету працював викладачем української мови в рідному селі Негостина та займав посаду директора. Переклав на румунську мову «Сад божественних пісень» Г. Сковороди. Українською мовою вийшли при СУР його книжки літературних есе і публіцистики - «Живу рідним словом» та «Ключ до «Саду Божественних пісень» Григорія Сковороди.

♦ **Анну САМБОР** (7 січня 1950 р.) – марамороську українку (з дому Григораши) із с. Луг над Тисою, Мараморощина, випускницю Українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Факультету іноземних мов Бухарестського університету, викладача української та румунської мов в рідному селі, де посідала і посаду директора школи до виходу на заслужену пенсію. Любов до всього рідного українського передавала з генерації в генерацію своїм вихованцям та рідним дітям. Мати двох дітей – сина Олександра та дочки Лоредани – викладача в м. Клужі. Бабуся трьох онуків, якими, як молода бабуся, гордиться – Юрчиком, Яринкою та Мішком. Активно брала і бере участь у всіх подіях, організованих СУР. За вагомих внесок в підтримуванні викладання української мови в Румунії і співпрацю з «ВС» нагороджена головою СУР п. Ст. Бучутою медаллю з нагоди 65-річчя часопису «ВС». На VII-ому З'їзді СУР новообраний голова п. Микола-Мирослав Петрецький запропонував пані Анну до Президії СУР та заступником голови. Успіхів на такій відповідальній посаді!

♦ **Юрія АЛБІЧУКА** (9 січня 1950 р.) - панотець, настоятеля української православної церкви с. Верхня Рівна, Мараморощина. Народився панотець в українському селі Верхня Рівна, де закінчив початкову школу. Слідували українське відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде і Теологічний Факультет у м. Сібіу. Після закінчення освіти був призначений до Банату, до с. Зоріле, де немало добра зробив для громади. Після кількох років повернувся у рідне село, де служить і по сьогодні. Створив панотець релігійний хор «Хвалім Господа», з яким успішно виступає як у Румунії, так і за її кордонами.

♦ **Івана РОБЧУКА** (11 січня 1936 р.) – уродженця Сучавського повіту, випускника Серетського українського ліцею і Факультету іноземних мов Бухарестського університету, д-ра філологічних наук, довгі роки першого заступника голови СУР та голови комісії з питань культури при СУР, головного редактора газети «Curierul ucraïnean», автора книг з діалектології, книги публіцистики та редактора низки книг. Батька двох дітей та дідуся 6 онуків.

♦ **Михайла ВОЛОЩУКА** (12 січня 1934 р.) – поета, автора низки книг. Уродженця с. Негостина, Сучавщина. Тут активно і віддано діяв і діє для підтримання українського духу на рідній Буковині – як письменник і як викладач. Розповсюджує українські видання СУР. Дуже активно дописує до всіх видань СУР, в тому числі до «Вільного слова».

♦ **Дмитра ЧЕРНЕНКА** (16 січня 1956 р.) – вихідця задунайських українців, полковника у відставці, голову Тульчанської повітової організації СУР, члена Президії та заступника голови СУР. Активно і віддано веде свою громаду в дусі українства, організовуючи гарні артистичні заходи на землі задунайських козаків. Разом із СУР було встановлене погруддя національному поету України Т.Г. Шевченку в м. Тульча та придбано нове приміщення для цієї організації.

♦ **Джету ПЕТРЕЦЬКУ** (23 січня 1966 р.) – уродженку марамороського українського села Луг над Тисою, випускницю Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Дрогобицького Державного Факультету Музики України, викладача музики I ступеня, активного і талановитого керівника хору «Ронянські голоси», керівника молодіжного ансамблю танців «Соколи» і учнівського ансамблю танців «Соколята», які дуже часто виступають як з ронянськими місцевими традиційними танцями, так і з українськими з України. Багато успіхів у подальшій праці! Завжди успішно виступає з хором на сценах Румунії та за кордоном. Одна з найпомітніших подій державного рівня, де хор «Ронянські голоси» виступив на найвищому професійному рівні, – це «Добрий вечір, Україно!» в Оперному залі міста Клуж-Напока та в Києві. Працює над європейськими проектами, пов'язаними з освітньою працею. Старасться виховувати нове покоління як для Верхньорівнянського хору, так і для місцевого танцювального ансамблю! Викладач україномовного ліцею ім. Тараса Шевченка в м. Сігеті! Успіхів!

♦ **Гаврила МІКОЛАЙЧУКА** (28 січня 1952 р.) – уродженця найбільшого українського марамороського гірського села Русь-Поляни. З 1995 р. перебирається разом із сім'єю до Араду, на низовинні родючіші землі. Він голова Арадської організації СУР.

♦ **Анну ГАНЦІГ** (30 січня 1960 р.) – викладача української мови в с.Тирново, технічного секретаря Арадської організації СУР. Бажаємо подальших успіхів у виховній праці для піднесення і збереження української мови в цьому регіоні.

♦ **Штефана КІФУ** (31 січня 1965 р.) – уродженця українського с. Русь-Поляна, Мараморощина, викладача фізкультури, голову місцевої організації СУР, члена талановитого полянського мужчинського гурту «Легіні».

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Духовна пожива

КОНЦЕРТ КОЛЯДОК У СЕЛІ БИСТРИЙ

Ще наприкінці минулого року, в суботу 23-го числа місяця грудня, відбувся 8-ий випуск концерту колядок у парафії села Бистрий, Мараморощина. Концерт на рівні нашого Православного Вікаріату відбувся в церкві цієї парафії, яка носить як храмове свято Вознесеніє на небеса Господа Бога та Спаса нашого Ісуса Христа. Пригадую собі, що вісім років тому чудова ініціатива та пропозиція була висунута Високоповажним отцем Іваном Піцурою – генеральним Вікарієм Українського Православного Вікаріату з резиденцією в місті Сігеті з тим, щоб і на рівні нашого Вікаріату відбувалися Церковні концерти колядок кожного року приблизно на порозі наших Різдвяних свят за старим стилем.

Пропозиція пана Вікарія була щиро прийнята всіма священиками, і так розпочалися чудові концерти, починаючи з 2009 року.

Перші концерти відбулися в церкві міста Сігета з храмом Воздвиження чесного животворящего хреста.

Вже в слідуючі роки концерт колядок почав відбуватися вже не в Сігеті, а в різних українських православних церквах, які належать до нашого Вікаріату. Так, минулими роками відбувалися ці концерти в монастирі села Рускова, в церкві села Кривий і т. д. Щодо випуску 8-го концерту колядок хочу уточнити, що з-між запрошених учасників

назвемо присутність пана Миколи-Мирослава Петрецького – голови Союзу українців Румунії та депутата Парламенту нашої держави, а також пана проф. Мирослава Петрецького – голови Марамороської філії СУР. Обов'язково необхідно нагадати, що наші концерти кожного разу починаються зі Святою Божественною Літургією. Так і в церкві села Бистрий собор священиків, які брали участь на Святій Службі, очолив отець Іван Пікура.

Після закінчення Божественної Літургії відбувся коротенький

молебень, через котрий всі присутні в храмі Божому просили і молили Господа-Бога, щоб кожному з нас Господь дав кріпості і сили мати можливість іти так, як тому слід на протязі Різдвяного посту, вузькою духовною доріжкою, яка б повела всіх нас прямо до ясел Вифлеємських, де б мали можливість зустріти і побачити Новонародженого Спасителя нашого Ісуса Христа, якого ми могли б духовно взяти і поставити в теплі душевні наші ясельця, щоб мати можливість таким чином бути щасливими, щоб наше життя весь час проходило разом із Ісусом Христом.

(Продовження на 10 стор.)

Симона ЛЕВА

Спільна робоча поїздка Міністрів закордонних справ України та Румунії до м. Чернівці

11 січня 2018 року Міністр закордонних справ України Павло Клімкін здійснив робочу поїздку до м. Чернівці, в рамках якої провів робочу зустріч із Міністром закордонних справ Румунії Теодором Мелешкану.

Керівники зовнішньополітичних відомств обговорили актуальні питання порядку денного українсько-румунських міждержавних відносин.

Зокрема, сторонами досягнуто домовленості напрацювати спільний документ щодо імплементації нового Закону України «Про освіту», зокрема його 7 статті, яка стосується використання мов у навчальному процесі.

Спільно з офіційними чинниками румунської сторони проведено зустріч з представниками румунської громади, керівниками та викладачами румуномовних навчальних закладів області. В ході зустрічі обговорено шляхи врахування рекомендацій Венеціанської комісії стосовно «мовної» статті освітнього закону.

Сторонами також обговорено питання розвитку прикордонної інфраструктури на українсько-румунському державному кордоні. У цьому контексті українською стороною повідомлено про намір відкрити у першій половині 2018 року пункти пропуску через українсько-румунський державний кордон «Красноільськ» та «Дяківці», підкреслено необхідність відкрит-

тя пішохідних пунктів пропуску по всій протяжності кордону.

Міністри закордонних справ України та Румунії спільно з керівниками міністерств освіти України та Румунії взяли участь в урочистому відкритті в с. Йорданешти Чернівецької області новозбудованої загальноосвітньої школи з румунською мовою викладання та вшанували хвилиною мовчання пам'ять загиблого на сході України буковинця Володимира Анадиба.

Сторони також відвідали румуномовний Карапчівський лицей ім. Міхая Емінеску та здійснили покладання квітів до пам'ятників Тарасу Шевченку та Міхаю Емінеску.

Посольство України в Румунії

ОСІННІ ОБРЯДИ УКРАЇНЦІВ У РЕМЕТАХ (МАРАМУРЕШ)

(Продовження. Поч. у попередньому номері)

Далі відбувся концерт, на нашу думку, дуже гарно підготовлений, бо всі гурти виступали на висоті. Потім з оплесками вони були оцінені всіма учасниками, а їх було немало!

Голова місцевої організації СУР подякував всім, хто допоміг, щоб подія відбулася якнайкраще: керівництву СУР, керівництву школи, вчителям, учням, родичам, місцевій адміністрації.

Шановно були запрошені на сцену Микола-Мирослав Петрецький – голова СУР і депутат в Парламенті Румунії, Петро Шофінець – голова села, пані Марія Штефан – директор школи, Мирослав Петрецький – голова Марамороської філії СУР, Тоадер Думнич – віцепримар села, які сказали кілька теплих слів, оцінивши гарно організовану подію.

Відкрили концерт наші діти, підготовлені учителями школи с. Ремети, які запропонували дуже гарну артистичну програму, яку всі оцінили, вони вміло вибравши репертуар, який чітко виразив тематику: осінь, звичаї і обряди були присутні у всіх піснях та віршах, які були виконані відмінно на румунській та українській мовах. Всі діти були на висоті! Мусимо згадати і Симу Колонельник, нашу малу, але дуже гарну і талановиту солістку, яка прекрасно проспівала дві вдало вибрані на українській і румунській мовах пісні.

Щиро, від душі дякуємо тим, хто підготував захід, і тим, які на всіх подіях – разом із пісню. Це пані Марія Штефан – директор, Лівія Роман, Мая Семедрян, Анна-Марія Ковач, Василь Ненештян – учителі та пані Наталка Мачока – бібліотекар-методист, яка завжди допомагає то на репетиціях, то на подіях та організуванні учнів.

В продовженні хор «Ронянські голоси» виконав на високому рівні кілька українських народних пісень і хорових оброблень, досягнувши досконалості, особливо оцінених оплесками та оваціями глядачів.

Я особисто мав можливість спостерігати по телебаченню, завдяки цифровому ефірному телебаченню України, УТ2, декілька відомих професійних колективів з України, як хор Збройних Сил України та ансамбль ім. Григорія Верьовки, які в своєму репертуарі мали декілька пісень, що їх виконують і «Ронянські голоси», і я приємно вражений, що наші артисти-аматори були на висоті, і впевнений, що там, де є охота, воля, професіоналізм

і любов до пісні, можна багато чого зробити. На висоті виступили з українськими народними танцями й учні з Рівної, хореограф пані Джета Петрецька, яка є і диригентом хору «Ронянські голоси».

Далі виступали «Легіні» з Полян, які майстерно виконали кілька відомих, улюблених народних українських пісень, на радість глядачам, а також виконані на губній гармошці українські мелодії і гумористичний вірш, який продекламував Михайло Мачока, наш односельчанин, що проживає в Полянах, а також музикальний акомпанемент на органі Михайла Штецьки, теж нашого реметянина, потішили публіку.

Хоч цей чоловічий вокальний гурток не дуже давній, він досяг високого рівня й успіху, маючи в своєму репертуарі, ретельно обраному, пісні, що підходящі для різних подій – народних українських, козацьких, патріотичних, веселих і сучасних, виконаних з душею, по-чоловічому дуже гарно.

Після «Легінів» з Полян слідували гарні, молоді талановиті, завжди в гарному строї дівчата з Луга, які дуже гарно, задушевно виконали знамениті українські пісні, які добре знають і оцінюють всі українці, і не тільки.

Гарні, молоді дівчата з Красного виконали весело і завзято кілька народних пісень з їх рідного села, за що заслужили щирі оплески глядачів.

Гарно виступив і соліст із села Рускова Михайло Остап, майстерно акомпаніований Василем Бумбарем і Михайлом Бумбарем, який виконав українські пісні, що специфічні Долині Рускова.

Далі виступали також гарні і талановиті дівчата з Вишавської Долини, гарно вбрані в українські народні костюми, специфічні їхньому селу, які майстерно і весело виконали народні українські гуцульські пісні.

Приємно було послухати артистів Кричунова, які в обновленому зібранні, в якому були діти, молодь і люди старшого віку, гарно проспівали кілька українських народних пісень.

(Далі буде)

проф. Василь ПАСИНЧУК,
голова місцевої організації СУР с. Ремети,
перший заступник голови СУР

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК ТА ЗИМОВИХ ОБРЯДІВ – XXV-ий ВИПУСК

Щорічно у січні місяці Марамороська філія Союзу українців Румунії, організатор – голова Марамороської філії СУР Мирослав Петрецький, організовує Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів в українців Румунії. За підтримкою та допомогою СуР у суботу 20 січня цього року в місті Сігету-Мармаціей, на Мараморощині, пройшов XXV-ий Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів в українців, в якому взяли участь групи українських колядників із Марамороського повіту: Хор Марамороської філії СуР (Вишня Рівня, Русь Поляни); підготовчий клас українського відділу гімназійної школи Вишня Рівня; колядники сіл Ремети та Довге Поле; колядники Православної української церкви міста Сігет, а також колядники з українських марамороських сіл: Вишньої Рівні, Бистрого, Вишавської Долини, Вишавської Красни, Кривого, Рускови, Луга над Тисою, Кричунова, Великого Бичкова та Русь-Поляни.

На фестиваль прибули також колядники з повітів Сату Маре – Артистичний гурт «Мікулянка»; Сучави – Артистичний гурт «Червона калина» із села Негостина; Караш-Северіну – Хор «Голос українців»; Араду – Артистичний гурт «Надія»; Тімішу – Артистичний гурт «Забава» села Щуки; Тульчі – Артистичний гурт «Рибалка» села Крішан та колядники з Ботошанського повіту. Як і кожного року, на фестиваль прибули колядники з Угорщини та України: Вокальний народний гурт «Черлені пацьорки» з Ділятина, Артистичний гурт колядників ЗОШ I-III ступенів Верховинського району та народний артист України Василь Мельникович – Гуцул Хуліган.

Після Святої Літургії, яка відбулася в Українській православній церкві, відправленої священником М. Лаврюком, парад колядників, одягнутих в народних костюмах, пройшов центром міста Сігету-Мармаціей від православної української церкви – до Школи музики та мистецтва ім. Джордже Енеску, де колядники та артистичні гурти представляли свої колядки, новорічні і різдвяні звичаї та обряди.

Концерт було відкрито Головою Союзу українців Румунії, депутатом Миколою Мирославом Петрецьким та головою Марамороської філії СУР Мирославом Петрецьким, які привітали всіх учасників заходу.

Були присутні на цьому заході представники румунського уряду: Державний секретар МЗС Румунії Александру Віктор Мікула, заступник Державного секретаря Департаменту міжетнічних зв'язків Амет Аледін, радник Міністерства освіти Румунії Ралука Сіма, радник у Міністерстві освіти Румунії для української нацменшини Ельвіра Кодря та сенатор Деж Якош; Повноважний посол України в

Румунії Олександр Баньков, Перший заступник голови СКУ, голова Європейського конгресу українців, член парламенту Угорщини Ярослав Хортяні, перший заступник голови держадміністрації Верховинського району Івано-Франківської області Ярослав Скумачук, заступник голови Управління культури Івано-Франківської держадміністрації Мирослава Корнелюк; народний артист України Мар'ян Гаденко; представники повітової та місцевої адміністрацій: префект Марамороського повіту Васіле Молдован та голова міста Сігету-Мармаціей, Горя Васіле Скублі; представники повітового шкільного інспекторату, директори українських шкіл Мараморощини та голови місцевих організацій СуР, які у своїх вітальних словах підкреслили, що фестиваль щороку набуває дедалі більшого масштабу і високої якості, а організаторам – голові СУР пану депутату Миколі-Мирославу Петрецькому, голові Марамороської організації СУР пану Мирославу Петрецькому, головному організатору, комітету повітової організації СУР побажали успіхів у організації таких високоякісних заходів, які доказують, що українці зберігають свої традиції, мову і культуру, свою етнічну ідентичність.

Депутат Микола-Мирослав Петрецький, голова СуР, у своїй короткій промові зазначив:

«Традиції являються фундаментальним вектором кожного народу, вони представляють характеристику його існування. Таким чином, для кожного з народів зберігання традицій є вагомим елементом. Протягом віків український народ знаходився під різними імперіями, від чого постраждали його мова, культура і традиції, але, незважаючи на різні перепони, українці, де б вони не знаходилися, зуміли зберегти ці три фундаментальні цінності, без яких не може існувати народ. Факт, який дає нам можливість знаходитися сьогодні тут, стараючись зберегти і передати майбутнім поколінням те, що ми успадкували від наших предків, й тому для кожного із нас це є дуже головним, і саме це є головною метою нашого фестивалю. Тому хочу подякувати всім тим, хто старався започаткувати цей фестиваль, а також і тим, які старалися не тільки зберегти його, а перетворити на міжнародний фестиваль. (...) На кінець хочу подякувати Румунському уряду, місцевій адміністрації, Міністерству національної освіти Румунії, українським церквам та школам, Посольству України в Румунії, і вам усім учасникам за підтримку, яку ви надаєте українцям в Румунії, і не тільки. З нагоди Нового Року і зимових свят хочу побажати всім вам міцного здоров'я, добробуту, щастя, і щоб над нами завжди панувала єдність, мир і чисте небо!».

Михайло Гафія ТРАЙСТА

БЕЗ РІДНИХ ЗВИЧАЇВ СЕЛО ВЖЕ НЕ СЕЛО!

Ще донедавна в селі Луг над Тисою, коли одружувалися хлопці й дівчата, село наче цвіло різними прекрасними кольорами, які леліли майже на все село, а воно в нас маленьке та чепурне, бо Луг над Тисою!

Навіть і повітря мало інший запах та здавалося, що ним самі ангелики спустилися на землю, а вона розцвіла чудовими квітами і наповнила навколишність їхніми запахами.

На жаль, тепер молодь сама подалася в чужину на заробітки.

Кілька років тому я хотіла, щоб відновилися у нашому маленькому селі хочби кілька давніх-прадавніх звичаїв.

Я збрала дівчат, учениць школи, де я працювала, і, щоб не забулися наші звичаї, попросила їх, щоб у моєму саду повторили те, що іще зберегли старенькі лужанські жінки.

– Перший звичай був: в'язати колики, які були огорожею мого саду;

Дівчатам я зав'язала очі і вони йшли навпомацки знаходити колики.

Котра із них знайшла стрункого та високого, то вірила, що такий буде її суджений. Якщо колік був низький, то і суджений буде низького росту.

– Ми плели віночки з різних квіточок.

Коли всі були сплетені, я зав'язувала їм хустками очі. Вони кидали віночки на гілки яблуні. Чий вінок застрягав на гілці дерева, та дівчина швидше одружиться.

– Свячену воду, яку набирають на Йордана, уважають цілющою і дають її хворим.

– Ранком, до сходу сонця, ходять росянистою травною босими ногами.

– По німицю ходять до сходу сонця, щоб віддалася дівка.

– Вірять, що грань та часник відганяють все лихе.

– На Благовіщення та Великдень обкурюють ладаном хату, щоб у господарстві було все гаразд.

– Під час великої бурі та грому кидають посвячену гілку у вогонь, і так втихомирюють громи.

– На Святого Юрія поливають водою і так накликають дощ.

– Явориням та березинням вкосичують плоти та огорожі.

Ще в нашому селі затримався один зимовий прекрасний звичай: Після посвячення води у річці Тисі діти йдуть від Парафії з «Кіралеюсою».

Вони йдуть від хати до хати і кличуть: «Дай, Боже, на щастя, на здоров'я, на Новий гуд, на Старий гуд – Кіралеюса, а горіху на потіху – Кіралеюса!».

Господарі обдаровують їх солодощами та грішми.

Прекрасні у нас свята!

Марія ЧУБІКА

Духовна пожива

КОНЦЕРТ КОЛЯДОК У СЕЛІ БИСТРИЙ

(Закінчення. Поч. на 7 стор.)

В такому випадку наше задоволення може бути в смиренності, коли відчуваємо, що живемо із Спасителем Ісусом Христом. Приблизно до такого совершенства мав можливість добитися і святий Ап. Павло, який записав слідуєчі прекрасні та переконливі слова: «Тепер вже не я живу, а Христос живе у мені».

Будучи натхнені словом Божим, всі християни, присутні в Церкві, – так розпочався цей 8-ий Концерт церковних колядок за порядком.

На концерті з чудовими колядками виступили 16 церковних хорів, а тому от.

Микола Лаврюк, радник нашого Вікаріату, був дуже задоволений.

Ніхто з церковних хорів не залишився без подяки! Християни, присутні в церкві, віддячили всім своїми щирими оплесками, а отець Вікарій кожному церковному хору вручив Почесні грамоти, організаторам також.

Також слід подякувати панові Василю Дутчуку – примарю цього села,

який не залишив, щоб приблизно 300 хористів повернулися додому незадоволені. Він забезпечив усім у будинку Культури обід, так що з великою подякою ми всі повернулися до наших домів. На цьому не був кінець, тому що члени колективу Сігетського телеканалу були присутні на заході і якраз на наше Різдво два рази передавав увесь концерт.

Боже поможи, щоб заходи таких чудових концертів у майбутньому продовжилися.

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує й терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ПАНІ АННА КРАВЧУК-ГАВРИЛЯК

росте синок, якому виповнилося 16 років і він вчиться у 9-му класі ліцею ім. Драгоша Воде в м. Сігеті.

Народилася пані Анна 9 жовтня 1946 року в селі Кричунів, що в Мараморощині. Початкову школу – 1-4 класи – закінчила в рідному селі, а 5-7 класи у місті Сігеті, в якому закінчила і педагогічну школу – 6 років.

Отримала місце роботи у селі Красний, в якому працювала 2 роки, а опісля отримала посаду в Нижній Роні, де прожила 36 років.

Одружилася із українським хлопцем із рідного села Миколаю Гаврилюком, який працював на бувшому Гостаті техніком.

Невдовзі у них народилися дві дівчатка: старша – Николета – закінчила педагогічну школу і тепер працює учителькою в рідному селі. У неї дві гарні й розумні донечки. Діана вчиться на VI-му курсі Факультету Медицини в місті Тімошоарі.

Друга дочка – Лариса – на IV-му курсі теж на Факультеті Медицини в місті Тімошоара.

Менша дочка – Зірка – вихователька в рідному селі. У неї

росте синок, якому виповнилося 16 років і він вчиться у 9-му класі ліцею ім. Драгоша Воде в м. Сігеті.

Пані Анна – була моя колега від I-го року Педагогічної школи (так тоді називалася) і до закінчення VI-го року.

В пані Анни дуже багато роботи у хліборобстві, на полі.

Але вона дуже працююча жінка.

Я бажаю їй міцного здоров'я, людського щастя і радості від дочок та внуків – Николети Друляк (діти – Діана Друляк і Лариса Друляк) та Зірки Чітра (син Николай-Маріус).

Марія ЧУБІКА

ПАНІ ІЛІАНА СОБОДИШ-РУСНАК

Пані Іліана народилася 16 квітня 1947 року в українському селі Кричуніві, Мараморощина. Початкову школу закінчила в рідному селі, 5-7 класи – у місті Сігеті, тут же і педагогічну школу – 6 років – 1966 року.

Місце роботи отримала в селі Красний (присілок Майдан). Через кілька років перейшла працювати до Дитячого будинку села Великий Бичків, де пробула до 1971 р.

Від 1971 року до 1983 року працювала викладачем п'ятих-восьмих класів.

Між роками 1983-1989 як учителька I-IV класів працювала в сусідньому селі Тисі (Микові), а від 1989 до 2005 р., як учителька початкових класів, у рідному селі Кричуніві. Тут у неї були сумлінні діти, які опісля закінчили ліцей та вищу освіту.

Пані Іліана одружилася з однокласником п. Миколаю Руснаком – викладачем математики в рідному селі, який 32 роки працював директором Кричунівської восьмирічної школи.

У їхній сім'ї народилися два хлопці: Ярослав та Сорін-Микола. Вони обидва закінчили вищу освіту.

Ярослав закінчив у Бухаресті Факультет іноземних мов. Зараз працює полковником та перекладачем при Інспектораті Прикордонних Сил на Мараморощині.

Він одружений із українкою Юлією, яка

працює учителькою в селі Кричунів. У них ростуть двоє гарних та розумних дітей. Андра-Нікол – студентка медицини у Тімошоарі та Матей – учень II-ого класу, відмінник, шахіст та тенісмен.

Сорін-Микола закінчив ліцей в

Бухаресті – як метролог і Академію Медицини у Івано-Франківську, Україна. Працював зубним лікарем у Сігеті. Одружений із лікаркою. Вона – Адріана, румунка з Берсани, а живуть вони у Монреалі (Канада). У них росте гарний хлопець Адріан-Ніколас, який учить в II-му класі.

Пані І. Руснак – член СУР ще від першого його 3'їзду.

Від 2008 до 2012 рр. була обрана радником у Великому Бичкові.

Пані Іліана брала участь у мішаному хорі села Кричунів протягом 20 років. Вона на пенсії, на заслуженому відпочинку, і тепер в неї є часу любуватися та радіти дітям, внукам та мужеві, який багато років працював директором школи в рідному селі.

Я бажа їм міцного здоров'я, радості від дітей і внуків та всього, що собі вони бажають!

Марія ЧУБІКА

Лист до Редакції

Інститут досліджень української діаспори НаУОА

Вельмишановне панство!

Наш Інститут досліджень української діаспори Національного університету «Острозька академія» діє з січня 2002 року. Напрями нашої роботи є організація та проведення наукових конференцій, видання матеріалів, пов'язаних з діаспорианою та книжковими публікаціями, формуванням та функціонуванням бібліотеки діаспоріани, реалізацією дослідницьких проектів. Зараз ми опрацьовуємо дослідницький проект, пов'язаний із вивченням діяльності українських громад та організацій на теренах Центрально-Східної Європи.

Звертаємося до Вас з пропозицією про співпрацю і будемо дуже вдячні за матеріали, що висвітлюють діяльність української громади в Румунії (в електронному та/або паперовому вигляді). Надсилати друковані матеріали можна на адресу: Національний університет "Острозька академія", вул. Семінарська, 2, м. Острого, Рівненська обл., 35800; електронні – на адресу нашого Інституту: diaspora@oa.edu.ua

Що було б, якби нас не було...?

10 років від заснування Яської філії СУР

Повертаюся думками та спогадами на кілька років тому. Пригадую мої перші зустрічі з покійним Штефаном Ткачуком – депутатом в Румунському парламенті та головою Союзу українців Румунії.

Перша наша зустріч відбулася, якщо не помиляюся, в моєму рідному селі Негостині (Негостина для деяких, для інших «Найгостинна»). Тоді я ще працював у прикордонних військах перекладачем, спочатку російською, а пізніше українською

мовами, та мав можливість брати участь на різних офіційних заходах спільних румунсько-радянських (українських) комісій (засіданнях, конференціях, переговорах і т.д.). Пригадую, що на одній із зустрічей (це було, якщо не помиляюся, у 1998 році в Негостині) пан Ткачук запропонував мені створити філію українців СУР в Ясах. Він ще тоді пообіцяв приїхати до Яс, щоб допомогти скласти план заходів та поговорити більш конкретно щодо створення організації громади українців в Ясах. Ідея була прекрасна, тим більше, що я знав кілька осіб українського походження, – це були люди з Негостини, Сірету, Бальківців та Шербівців, які проживали та працювали у Ясах, з якими у мене були деякі зв'язки. А пан Ткачук знав також кількох особистостей, – корінних українців, – які працювали в Ясах. Це були викладачі вищих університетських закладів: пан Маковей Тимошка, пан Лоб'юк Іван, пан Блашко Іван та інші. Не знаю, з якої причини пан Ткачук так і не приїхав до Яс, щоб створити організацію в Ясах, наш намір лишившись на папері. У 2000-ому році, коли я вийшов на пенсію, у мене було більше вільного часу, отже, я частіше приїжджав додому, до Негостини, з надією зустрітися з паном Ткачуком, щоб поговорити про створення філії українців і в Ясах. Але такої зустрічі і не діждався...

Послідували кілька зустрічей з паном Іваном Боднарем – головою Сучавської філії, чи Буковинського округу, як тоді організацію називали, та, якщо не помиляюся, і з паном Михайлом Михайлюком, але це було пізніше, десь у 2005-2006 роках, після смерті пана Ткачука. Після тих зустрічей була і перша спроба, перші конкретні кроки створити організацію у

Ясах. Це був мій виступ по Яському радіо в передачі нацменьшин (редактор пан Мерішка Лучіан, який і зараз працює там же та з яким у нас дуже добрі стосунки). У моєму виступі я закликав всіх українців, які проживають, чи працюють в Ясах, приєднатися до ідеї створення у нашому місті філію українців СУР. Послідували моменти очікування, надії і, на кінець, гірко розчарування. Пройшло більше року і ніякого відгуку, жодної реакції на мій заклик. Я був дуже розчарований, тоді я мало не переконався, що у Ясах «немає» українців, хоча вони тут і проживають. Я переконався, що про українців у Ясах ніхто нічого не знає, що українці, якщо вони тут є, – вони нічим не відомі у духовних, культурних чи інших галузях діяльності міста чи повіту.

На другий рік голова Сучавської філії СУР запросив мене і я взяв участь на деяких заходах, які проводилися неподалік від мого рідного села, де я мав нагоду зустрітись з людьми, які заохочували мене створити філію українців в місті Яси. Деякі з них допомогли мені здобути контактні дані українців чи осіб українського походження, які проживали

у Ясах та були згодні ввійти в новостворену організацію українців. Пригадаю лише кількох із них: Микола Майданюк, Михайло Михайлюк, Марін Панзаріу. Я погодився з цим, бо подумав, що не зле було би ще один раз поспробувати. З кількома особами ми створили ініціативну групу, в складі якої були Серденчук Даніель, Скальський Сорін, Хом'юк Георгіе, та розпочали всі необхідні етапи для створення організації в Ясах. Склали список прихильників щодо створення організації в Ясах, їх було 16. Назву їх ім'я: Віктор Григорчук та Вірджінія, Даніель Серденчук, Юрій Хом'юк, Анджела Апетрей, Іріна Серденчук, Віолета Фрасенюк, Іван Лоб'юк, Маковей Тимофте, Родіка Сербу, Андрей Урсачук, Сорін та Джілда Скальський, Штефан та Єудженія Добровольський, Дмитро Андрійчук.

(Далі буде)

Голова Яської Філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

НА НЕЗАБУТТЯ І НА ДОБРУ ЗГАДКУ ПРО ВАСИЛЯ СОПКА

Сумну статтю я прочитала в нашій газеті, яка появилась в місяці листопаді 2017 р., про щирого українця, лікаря Василя Сопка, який відійшов у вічність на 77-ому році свого життя. Приєднуюсь і я до всіх тих, котрі передали щирі співчуття його сім'ї та всій родині. Таку людину, як Василь Сопко, котрий так дуже переживав за нашу меншину, рідко знайти.

Багато разів приходив зі своїм братом проф. Федором у своє рідне село Зоріле Карашсеверинського повіту до рідні, близьких, знайомих на милуватися рідним

краєм, туди, де провів дитинство, молодість.

Я його пам'ятаю, коли був учнем у гімназійній школі села Копашиль разом із сестрою Марікою, старшою на рік, чи два роки, бо вони мешкали на квартирі у моїх батьків. В ті роки майже в кожній хаті були діти з Корнуцелу, Зоріле та інших довкружних сіл. Я була маленькою – 4-5-річною, ходила в садок, а моя сестра дитиною в колісці, та добре пзм'ятаю, як Василь колісав її, коли мами не було в хаті. Василя моя мама любила, бо він був дуже послухняний, працьовитий, любив читати, писати, добре вчився, хоч умови давно були, які були, без світла, без електричного струму, мати завжди хвалила його, казала – вчіться, діточки, і будете краще жити. А пізніше

він став совісним українцем з добрим серцем, не цурався свого кореня, рідного слова і поважав старших.

З нагоди гарної події, яка відбулася в селі Зоріле в 2007-2008 рр. – сторіччя від перших українських поселень у Банаті, мені пощастило зустрітися з Василем і його братом Федором. Таким чином я зробила сюрприз Василеві і прочитала його вірш, який появилася в нашій газеті 2003 р., – «Хто ми?». Я його зберегла, тримаю і тепер, полюбила слова, бо ними Василь висловив біль свою проти тих, котрі відмовляються від своєї національності. Такі щирі, добросердечні люди хай залишаться в наших серцях. Вічна йому пам'ять! Хай буде земля йому пухом!

Анна БЕРЕГІЙ

На Святого Миколая

Що нині за днина,
Що нині за свято,
Що сюди зібралось
Так людей багато?

Днина –19-го грудня 2017 р., свято – Святого Миколая, гості – батьки учнів ІІІ-го класу школи села Вишівська Долина, учителем яких є Юра Онужик.

Це свято з нетерпінням усі чекали. Особливо це свято люблять діти, які знають від старших, що з давніх-давен його вважали найкращим святом у році, адже на це свято вони дістають подарунки, якщо були слухняними, а неслухняним – різочку.

Всі, діти й батьки, прийшли Бога привітати, про Святого Миколая згадати. Свято відбулося у класному залі, прикрашеному ялиночкою та самими дітьми, одягненими у прекрасні вишиті сорочки-гуцулки. Юра Онужик радо привітав батьків, бо одні з матерів – його бувші учениці, розказав про Святого Миколая, який щороку приходив у кожну хату з миром і подарунками. Дуже ретельно підготував артистичну програму, щоб батьки, які прийшли подивитися на своїх дітей, могли радіти їх виступам.

Програма почалася прекрасними колядками у виконанні учнів та пісеньками про зиму, ялинку, зайчика. Всі присутні віддячилися оплесками, бо ці чудові діти підготували нас до великого свята Різдва Христового. Святковий настрій був підсилений віршами, сказаними учнями, їх дзвінкими голосами та чистою українською мовою.

Приємним впливом на присутніх була пісня «Ой, хто-хто Миколая

любить?», тому що вона пригадала всім про роль цього великого свята у нашому духовному житті.

Цей день лишається в пам'яті дітей, вони виростають, стають дорослими, а потім батьками, а Святий Миколай залишається вічним.

На закінчення Юра Онужик сказав своїм учням і батькам, що треба наслідувати добро і вчинки Святого Миколая, а це свято нехай стане святом Милосердя, святом Доброти, Прощення, Любові до ближніх, подякував усім, побажав веселих різдвяних і новорічних свят, які наступають, здоров'я, щастя дітям і їх родинам, уточнив, що і Союз українців Румунії, як кожного року, дав подарки всім учням. Батьки, в свою чергу, сердечно подякували йому за цей святковий день, за те, як підготував дітей, а головне за те, що вони люблять свою рідну мову.

Ледія СПВАЛЮК,

Голова організації СУР села Вишівська Долина

Національна нарада викладачів з освіти для української меншини

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

1.1. Розробка та впровадження навчальних програм/партнерств/проектів для української мови та літератури з акцентом на: розробку навчальних програм, оцінювання учнів, національні іспити та шкільні олімпіади і конкурси.

1.2. Розробка нових специфічних регламентів для шкільних олімпіад та конкурсів, залежно від особливостей кожного з них.

1.3. Сумісність програм та регламентів для шкільних олімпіад та конкурсів з новими програмами (на рівні гімназії) з метою їх оновлення відповідно до реформи навчальних програм.

Субота, 14 жовтня, розпочалася в залі Міхая Емінеску на пленарному засіданні з промовою пана депутата в Парламенті Румунії та голови СУР Миколи Мирослава Петрецького, який представив ставлення СУР до української освіти в Румунії та побажав успіху організаторам і учасникам. У продовженні роботи учасники були поділені на три групи для обговорення порядку денного, а саме: Навчальний процес з української мови та літератури - дитячий садочок /підготовчий клас /гімназія/ліцей - на рівні кожного повіту на 2016-2017 навчальний рік, наступним чином:

У І-ій Групі з темами: Аналіз якості освіти з точки зору зовнішнього моніторингу через шкільну інспекцію. Аналіз навчально-виховної діяльності: застосований навчальний план, стратегії навчання та використані навчально-методичні вправи, використовувани інструменти оцінювання та результати навчання під час поточної оцінки - взяли участь шкільні інспектори та директори шкіл, маючи модератором пані інспектор Лучію Міхок.

У ІІ-ій Групі з темами: Аналіз якості освіти з точки зору зовнішнього моніторингу через шкільну інспекцію. Аналіз результатів учнів на національних олімпіадах та шкільних конкурсах. Аналіз способу організації та проведення національних іспитів з української мови та літератури; аналіз результатів, отриманих учнями в національних іспитах, у порівнянні з результатами поточного оцінювання; аналіз результатів для 6-го і 8-го класів та бакалавра - взяли участь

учителі гімназій та ліцеїв, маючи модератором пані інспектор Симоноу Малярчук.

Після завершення робіт Національної Наради Вчителів пан депутат Микола Мирослав Петрецький особисто передав кож-

ному з понад 100 учасників Сертифікат участі і побажав всім успіхів у роботі, запевнивши в усій підтримці, яку він може надати в якості депутата в Парламенті Румунії та голови СУР.

Наприкінці двох робочих днів у рамках спільних дискусій на основі представлених матеріалів та прослуханих курсів всі учасники одногосно підкреслили необхідність та важливість таких регулярних зустрічей і позитивно оцінили ініціативу Комісії з питань освіти Союзу українців Румунії, особисто подякували панові Миколі Мирославу Петрецькому, депутату в Парламенті Румунії та голові СУР за безпосередню участь у цій акції, першій такій важливій як в історії української освіти в Румунії, так і в історії СУР.

Ельвіра КОДРЯ,

радник у Міністерстві національного виховання Румунії та голова Комісії з питань освіти Союзу українців Румунії

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

СВЯТО МИКОЛАЯ В ЛУЖАНСЬКІЙ ШКОЛІ

Місяць грудень приносить дітям радість не тільки своїм першим снігом, але й багатством сподівань адже він приносить подарунки для всіх – і для чемненьких, і для менш чемненьких діточок. Лужанські діти на Мараморощині нічим не відрізняються від інших дітей світу. Тому і вони з нетерпінням чекали на свято Миколая–Николи, бо, за давніми звичаями і традицією, Св. Миколай завжди щось приносить.

Ранком 19 грудня всі прийшли, як завжди, до школи, та аж ніяк не могли думати про уроки і заняття, тому що у школі панували радість, урочистість, а святково прибрана ялинка так і манила до себе своїми прикрасами, більше того, урочисто убрані класи аж ніяк не закликали до уроків.

Всі з нетерпінням чекали 10 години, бо на цю годину були запрошені

й родичі до школи.

Свято відкрили дошкільнята, бо вони, як знаємо, більш нетерпеливі. Діточки під проводом виховательки Ліліани Чурі з великим переживанням співали, казали віршики, позираючи довкруг, бо очікували Св. Миколая з подарунками.

Далі виступили учні I-IV класів, які під проводом учительок Гальки Гринюк та Адели Бобрюк виконали ряд пісень, прочитали (продекламували) вірші на румунській і українській мовах.

Приємно вразило те, що діти колядували і на українській мові. Бо де-не-де такого немає!?

Потім учні V-VIII класів, так само під проводом викладачки

румунської мови, до речі, уродженці села п. Лариси Ченуше, представили свою новорічну програму, і знову пролунали українські лужанські колядки.

Честь і хвала пані викладачці за це!

Аж ось появився і Св. Миколай, який ледве ніс на своїх старечих плечах міх подарунків, тому що для кожної дитини були аж по два пакунки. В цьому йому допомогли керівництво СУР та місцева рада. Велике спасибі від дітей та їх родичів за турботу про них, також примарії і Марамороській філії СУР, яка кожного року дбає, щоб учні охоче ставилися до вивчення рідної мови і радісно зустрічали Новорічні свята.

Бажаємо всім щасливих свят!

Анна САМБОР

МОРОЗОВА КАРА

Українська народна казка

Їхали раз зимою пан і мужик в ліс по дрова.

А тому що було дуже холодно, морозно, то обидва лялись.

- От проклятий мороз, - каже пан, кутаючись у хутро.

- От проклятий мороз, бодай ти сказився! - каже й мужик, шулячись у старій козушці.

А шляхом гуляли собі старий Мороз і молоденький Морозенко.

- Е, - каже Мороз, - як вони мене лають! Треба ж їх провчити!

Як заходився старий Мороз біля пана, так той і коміра підймав, і полами загортався, - ні, таки дойняв лютий Мороз.

А Морозенко подався до мужика та й собі почав його пробирати: то за комір лізе, то дірочку в козушці знайде. А мужик приїхав у ліс, витяг сокиру та як почав рубати, то й упрів та й скинув козуху.

- Ну, добре ж, - каже сам собі Морозенко, - я ж тобі так заморожу козуху, що ти й не вдягнеш його. - та й уліз у козушину.

Мужик нарубав дров; треба вже йому додому їхати. До козуху - коли козух так обмерз (бо був же перед тим мокрий), що аж дубом стоїть, не можна вдягнути!

Тоді мужик як узяв дровину, як почав гатити по козухові та ще й приказувати.

Вискочив Морозенко та мерщій од мужика далі.

Зустрівся з батьком Морозом.

- Ну, - каже старий Мороз, - я таки добре напер пана! А ти ж як там, синку, впорався з мужиком? Чи живий він зостався?

- Живий... Лихо його не візьме! - понуро відказав Морозенко і тільки чухав плечі.

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Й ◆

З НОВИМ РОКОМ!

1 січня, як відомо, починається Новий рік. А в нас, українців, Новий рік починається 14 січня, коли святкуємо і Святого Василя. Відзначаємо на Мараморощині і Василин, а в Банаті українці відзначають своїх Василь. Протягом історії в усіх народів світу прихід Нового року вважався святом, але не завжди день Нового року припадав на 1 січня. Традиція відзначати Новий рік 1 січня в Європі запозичена у стародавніх римлян.

На Русі, у давні часи, Новий рік зустрічали ранньою весною з 21 на 22 березня. Вишня тоді була ритуальним деревом, а не ялинка, яка, за повір'ям, несла смерть до хати.

Вишню ще з осені садили з коренем у дерев'яну діжечку із землею, заносили до хати на тепло і поливали тільки водою, принесеною в роті.

А в березні вишня розквітала, що визначало врожайність, і кожен член сім'ї мав свою гілочку, а дівчата пророкували собі долю, – вийдуть заміж в тому році, чи ні? Хоч Григоріянський календар і був введений 1918 р., але православна церква України, Сербії та інших країн продовжує і по-сьогодні користуватися Юліянським календарем, за яким Новий рік припадає на 14 січня.

Цікаво, що Новий рік в Італії починається 6 січня, не говорячи вже про святкування Нового року на інших континентах, де в різні періоди року припадає Новий рік.

Ми, редакція «Вільного слова», від душі бажаємо вам усім, за нашим Українським Новим Роком, багато, багато добра, миру у ваших домах, благодаті і Божої ласки на 2018 рік!

На Многії і Благії літа!

(І.П.-К.)

Найцікавіші різдвяні традиції у різних країнах світу

3. Мексика

У Мексиці Різдво настільки шановане свято, що вже з середини грудня багато мексиканців припиняють ходити на роботу. Вони готуються до свята, проводять час із сім'єю, відвідують рідних і друзів. 16 грудня починається урочистий хід, який символізує біблійну історію про те, як Марія і Йосип з немовлям Ісусом шукали собі нічліг. Учасники процесії йдуть містом із запаленими ліхтариками і стукають у двері кожного будинку. А на Різдво мексиканці обов'язково б'ють тарілки - на щастя і на знак закінчення старого року.

4. Іспанія

В Іспанії є багато різноманітних регіонів, в кожному з яких свої звичаї, культура, навіть мова. У Каталонії, наприклад, існує незвичайна різдвяна традиція - "годування" різдвяної колоди. За два тижні до свята, колоду вкривають ковдрами і починають її "пригощати" - підкладають під ковдри фрукти та солодощі. А в різдвяну ніч її кладуть біля каміну, і маленькі діти починають бити по ній палицями, "вибиваючи" таким чином для себе подарунки.

5. Словаччина

У Словаччині, як і в Чехії, на Різдво теж люблять ворожити. Що, втім, не

дивно - довгі роки мешканці цих двох країн проживали в одній державі. Тут обов'язково готують традиційний святковий пудинг, ложку якого зачерпне найстарший чоловік у сім'ї і підкидає до стелі. Вважається, що чим більше їжі прилипне до стелі, тим благополучнішим буде наступний рік для всієї родини.

6. Франція

У нашій країні хороші діти отримують на Новий рік подарунки від Діда Мороза, а французькі дітлахи - на Різдво від людини на

ім'я Пер Ноель. Подарунки він кладе в дитячі черевички, які малюки з вечора залишають біля каміна. У Пер Ноеля є суворий напарник, якого звать Пер Фуетар, він нічого не дарує, а навпаки - карає різками дітей, які погано себе вели.

7. Фінляндія

У Фінляндії є різдвяна традиція, схожа з нашою пасхальною. Увечері після церковної служби в цей день прийнято ходити на цвинтар, поминати померлих і приносити на їхні могили свічки та ялинові вінки. А за обіднім столом подають кашу, в якій захований мигдальний горішок. Той, кому він дістанеться, повинен заспівати пісню.

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

330 РОКІВ ВІД ОБРАННЯ ГЕТЬМАНОМ УКРАЇНИ ІВАНА МАЗЕПИ (1639-1709)

У Клузь-Напоці 16 грудня 2017 р. відбулася остання в цьому році зустріч української громади, що пройшла на факультеті іноземних мов Клузького Університету імені Бабеша-Бойоя, на кафедрі слов'янських мов, відділі української мови та літератури. Серед присутніх були голова Союзу українців Румунії і депутат пан М.-М. Петрецький та голова тієї ж організації у селі Рона де Сус, що на Мараморщині, з дружиною і письменницею - подружжя Опришан. Вступне слово було надане продекану факультету іноземних мов пану професору Д.І. Кіра, який кожного разу нас тішить все більшим українським словниковим запасом. В якості майже постійного гостя наших заходів пан професор зробив огляд річної діяльності своїх колег, засвідчуючи свою повагу і захоплення їхньою роботою. Він закликав усіх присутніх «використовувати здоровий глузд і розум як «щит супроти злості і моральної розпусти наших днів», а також «леліяти, захищати свою мову, традиції і звичай».

Клузька повітова організація СУР, яка виступає організатором і спонсором місцевих подій, не забуває фокусувати тематику на ключових явищах чи постатях суспільного життя та історії України. Саме до таких відноситься груднева зустріч, присвячена 330-ій річниці від обрання гетьманом Івана Степановича Мазепи (Календинського) - одного з найвидатніших діячів України, «відомого державного діяча і політика найвищого гатунку», можливо, «найвправнішого дипломата тодішньої Європи»,

професійного військового, видатного воєначальника і військового інженера, людини виняткових стратегічних та адміністративних здібностей.

25 липня 1687 року Іван Мазепа отримав гетьманську булаву на раді під Колмаком і став першим, хто її незмінно тримав протягом майже 22 років (8081 день).

Йому було тоді вже 50-ть і його не безпідставно вважали людиною з величезним життєвим та політичним досвідом. Різноманітна природна «обдарованість поєднувалася в ньому з високою освіченістю. Він міг вільно порозумітися з багатьма співрозмовниками, оскільки володів 8-ма мовами». Історична ерудиція І. Мазепи викликала «захоплення тих державних і військових діячів, з якими він спілкувався». Його справедливо відносять до числа найвидатніших постатей кінця XVII — початку XVIII століття, називають

українським лицарем доби Середньовіччя. Це людина-явище і представник довголітньої феноменальної боротьби за державну незалежність України.

Голова повітової організації Союзу українців Румунії, пан доктор лектор І. Гербіль розпочав зустріч оригінальною темою – Зовнішність І. С. Мазепи. Виявляється, що зовнішній вигляд відомого українського гетьмана є темою досліджень ще з кінця 19 ст. Нашій увазі було надано фрагмент документального фільму-розслідування про історичну реконструкцію правдивого зовнішнього вигляду Мазепи. Як відомо, ім'я і зображення Мазепи були знищені, стерті і заборонені за особливим указом Петра I. А ті образи, що дійшли до наших днів, зовсім не схожі одне на друге. Тільки 15-ть з них можна вважати автентичними – створеними за життя І.Мазепи чи зразу після його смерті. Було цікаво спостерігати, як учасникам розслідування довелося вивчати історичні джерела за допомогою фахівців з історії та мистецтва, застосувати сучасні методи судово-медичної експертизи (реконструкція обличчя). Навіть було потайки сфотографовано гравюру на дзвоні у церкві в Оренбурзі, на якій залишилось недоторкане прижиттєве зображення гетьмана. В результаті було встановлено «гіпотетичний образ, що досить сильно відрізняється від того, якого більшість вважала історично достовірним».

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

ОГОЛОШЕННЯ!

З метою обширнішого висвітлення у СУРівській періодиці життя українських громад Румунії та діяльності Союзу українців Румунії провід СУР вирішив набрати на роботу штатних кореспондентів. З цією метою буде проведений конкурс, який включатиме відбір за резюме (CV) та інтерв'ю (інтерв'ю проводить комісія у складі головних редакторів СУРівських видань).

Бажаючі взяти участь у конкурсі повинні подати до центрального секретаріату СУР заяви та резюме українською та румунською мовами до **1 березня 2018 р.** (Увага! Розглядатимуться тільки заяви та резюме із реєстраційним номером секретаріату центральної організації СУР). Дата інтерв'ю буде повідомлена додатково.

Також усім бажаючим необхідно врахувати, що штатні кореспонденти СУРівської періодици повинні відповідати таким критеріям:

- добре володіти українською мовою;
- мати хист до журналістики;
- бути добре ознайомленими із життям української громади Румунії, з діяльністю СУР та його періодикою;
- брати участь у заходах СУР по всій території Румунії (за визначенням головного редактора) з метою їх висвітлення у нашій пресі;
- вчасно і на відповідному рівні подавати до редакцій матеріали (статті, репортажі, інтерв'ю і т. д.);
- уміти користуватись цифровими фото-, аудіо- та відеозасобами, а також засобами електронної комунікації.

Адреса секретаріату центрального осередку СУР:
Str. Radu Popescu nr.15, Sector 1, București
Тел./факс: (+4)021/222.07.55; (+4)021/222.07.37
Електронна адреса: uur.secretariat@gmail.com

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redakției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15, Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.